

Name: _____

Class: _____

 Section: _____

Date: __/__/__

Marks: __/100

પ્રત્યક્ષ-પરોક્ષ કથન

Direct-Indirect Speech • Std 5 Grammar

GSEB ધોરણ ૫ • Sentence Layer • સીધી VS વાચ્ય

Hard level

35 min

8 Exercises

Std 5

100 marks

નિયમ (The Rule)

પ્રત્યક્ષ-પરોક્ષ કથન

પ્રત્યક્ષ કથન (Direct) માં વ્યક્તિ ના શબ્દો જસ ના તસ "" માં - રામે કહ્યું, "હું જઈશ." પરોક્ષ કથન (Indirect) માં શબ્દો ફેરવી - રામે કહ્યું કે તે જશે. ફેરવવા: (૧) "" દૂર કરો, (૨) "કે" ઉમેરો, (૩) સર્વનામ + કાળ બદલો.

મુખ્ય મુદ્દો (Key Concept)

સીધી VS વાચ્ય

ઉદાહરણો (Examples) - 5 Cases

1 રામ: "હું જઈશ." → રામે કહ્યું કે તે જશે.

→ પ્રત્યક્ષ → પરોક્ષ

2 મીરા: "મને ભૂખ લાગી છે." → મીરાએ કહ્યું કે તેને ભૂખ લાગી છે.

→ પ્રત્યક્ષ → પરોક્ષ

3 બાળકો: "અમે રમવા જઈએ છીએ." → બાળકોએ કહ્યું કે તેઓ રમવા જાય છે.

→ પ્રત્યક્ષ → પરોક્ષ

4 તેણે કહ્યું, "મારી તબિયત સારી છે."

→ પ્રત્યક્ષ કથન

5 તેણે કહ્યું કે તેની તબિયત સારી છે.

→ પરોક્ષ કથન

Pattern Recognition

આ ઉદાહરણો માં સીધી VS વાચ્ય નો pattern જુઓ. દરેક case માં શું common છે? Practice કરી ને identify કરવાનું શીખો.

યાદ રાખવા જેવું (Remember)

આ વ્યાકરણ ના નિયમ ને રોજ 3 વખત વાંચો. ઉદાહરણો સાથે જોડી રાખો. દરરોજ ની writing માં apply કરો.

1 ઓળખો (Identify) 5 marks • 4 min

નીચે દિ ગયેલા શબ્દો નો પ્રકાર/category ઓળખો:

1. રામ બોલ્યો, "હું ઘરે જઈ છું." _____

2. રામ બોલ્યો કે તે ઘરે જાય છે. _____

3. મીરા કહે, "હું થાકી છું." _____

4. મીરા કહે કે તે થાકી છે. _____

5. તે બોલ્યો, "ચાલો જઈએ." _____

2 પ્રકાર બતાવો (Classify) 5 marks • 4 min

આ શબ્દો કયા પ્રકાર ના છે?

1. રામ: "હું ભણું છું." → પરોક્ષ _____

2. મીરા: "મને દૂધ ભાવે છે." → પરોક્ષ _____

3. તે: "હું થાક્યો છું." → પરોક્ષ _____

4. બાળકો: "અમે રમીએ છીએ." → પરોક્ષ _____

5. રામ કહે કે તે ગયો. → પ્રત્યક્ષ _____

3 ખાલી જગ્યા (Fill Blanks) 5 marks • 4 min

યોગ્ય શબ્દ થી ખાલી જગ્યા પૂરો:

1. _____ (પ્રત્યક્ષ → પરોક્ષ)

2. _____ (પ્રત્યક્ષ → પરોક્ષ)

3. _____ (પ્રત્યક્ષ → પરોક્ષ)

4. _____ (પ્રત્યક્ષ કથન)

5. _____ (પરોક્ષ કથન)

4 પ્રયોગ કરો (Apply) 5 marks • 5 min

નીચે દિ ગયેલા concept (સીધી VS વાચ્ય) નો ઉપયોગ કરી ને 3 વાક્ય બનાવો:

---

5 MCQ - Multiple Choice 5 marks • 4 min

Q1. પ્રત્યક્ષ માં શું વાપરાય?

- (a) "" (b) ()
(c) [] (d) ..

Q2. પરોક્ષ માં શું ઉમેરાય?

- (a) કે (b) જે
(c) એ (d) કોઈ નહીં

Q3. પ્રત્યક્ષ થી પરોક્ષ માં શું બદલાય?

- (a) સર્વનામ (b) કાળ
(c) બંને 1+2 (d) નામ

Q4. "તે કહે કે હું જઈશ" - શુદ્ધ?

- (a) હા (b) ના - "તે" બદલવો જોઈએ
(c) કદાચ (d) ખબર નથી

Q5. પ્રત્યક્ષ માં ક્રિયા?

- (a) બદલાય (b) ન બદલાય
(c) કદાચ (d) કોઈ નહીં

6 જોડી (Match) 5 marks • 3 min

Gujarati Word

Type/Category

1. રામે કહ્યું, "હું જઈશ."	A. પ્રત્યક્ષ
2. રામે કહ્યું કે તે જશે.	B. પરોક્ષ
3. મીરા બોલી, "હું થાકી."	C. પ્રત્યક્ષ
4. મીરા બોલી કે તે થાકી.	D. પરોક્ષ
5. તેઓ બોલ્યા, "અમે છીએ."	E. પ્રત્યક્ષ

7 સાચું/ખોટું (True/False) 5 marks • 3 min

1. "રામ: "હું જઈશ." → રામે કહ્યું કે તે જશે." - પ્રત્યક્ષ → પરોક્ષ	☐ T ☐ F
2. "મીરા: "મને ભૂખ લાગી છે." → મીરાએ કહ્યું કે તેને ભૂખ લાગી છે." - પ્રત્યક્ષ → પરોક્ષ	☐ T ☐ F
3. "બાળકો: "અમે રમવા જઈએ છીએ." → બાળકોએ કહ્યું કે તેઓ રમવા જાય છે." - પ્રત્યક્ષ → પરોક્ષ	☐ T ☐ F
4. "તેણે કહ્યું" - પ્રત્યક્ષ કથન	☐ T ☐ F
5. "તેણે કહ્યું કે તેની તબિયત સારી છે." - પરોક્ષ કથન	☐ T ☐ F

8 પ્રયોગ (Application) 5 marks • 5 min

આ topic (પ્રત્યક્ષ-પરોક્ષ કથન) નો ઉપયોગ કરી ને એક ફકરો લખો:

શું તમે જાણો છો? (Did You Know?)

- ! આ વ્યાકરણ નો concept (સીધી VS વાચ્ય) સંસ્કૃત આધારિત છે.
- ! આ rule દરરોજ ની વાતચીત માં વપરાય - સહજ ભાષા!
- ! આ topic Std 6+ માં વધારે વિગતે આવશે.

સામાન્ય ભૂલો (Common Mistakes)

✗ પરોક્ષ માં "હું" ન બદલવો	✓ "તે" બદલો
✗ "કે" ભૂલવું પરોક્ષ માં	✓ "કે" જરૂરી
✗ "" ભૂલી જવા પ્રત્યક્ષ માં	✓ "" વાપરો

Cross-Curricular Connections

- > **English:** Direct/Indirect speech
- > **Writing:** સંવાદ માં પ્રત્યક્ષ
- > **Narration:** વાર્તા માં પરોક્ષ

Bonus Challenge (+5 marks)

આ વ્યાકરણ નો ઉપયોગ કરી ને એક નાની વાર્તા લખો (૫-૭ વાક્ય). દરેક વાક્ય માં આ rule વાપરો.

ચર્ચા પ્રશ્નો (Discussion Questions)

- Q1.** કયા સંદર્ભ માં પ્રત્યક્ષ સારું? કયા માં પરોક્ષ?
- Q2.** આ વ્યાકરણ રોજિંદા જીવનમાં ક્યાં વપરાય?
- Q3.** આ rule તમે ક્યા ઉદાહરણ માં વાપર્યું?

Project Ideas (Extended Learning)

- P1:** આ topic વિશે ૧ chart બનાવો - rule + examples
- P2:** આ વ્યાકરણ ના ૧૦ examples એક notebook માં લખો
- P3:** આ rule વાપરી ને એક નિબંધ લખો

Reading Recommendations

NCERT Std 5 Gujarati Grammar textbook

"પ્રત્યક્ષ-પરોક્ષ કથન" પર online videos જુઓ

balgujarati.com/std5/grammar/

Self-Evaluation Rubric

Criteria	Excellent (4)	Good (3)	Avg (2)	Need Practice (1)
Rule Understanding	☐	☐	☐	☐
Identifying Examples	☐	☐	☐	☐
Application Skills	☐	☐	☐	☐
Writing Practice	☐	☐	☐	☐

✓ ANSWER KEY - All 8 Exercises

Exercise 1 - Identify (5 marks):

1. રામ બોલ્યો, "હું ઘરે જઈ છું." → પ્રત્યક્ષ
2. રામ બોલ્યો કે તે ઘરે જાય છે. → પરોક્ષ
3. મીરા કહે, "હું થાકી છું." → પ્રત્યક્ષ
4. મીરા કહે કે તે થાકી છે. → પરોક્ષ
5. તે બોલ્યો, "ચાલો જઈએ." → પ્રત્યક્ષ

Exercise 2 - Classify (5 marks):

1. રામ: "હું ભણું છું." → પરોક્ષ → રામે કહ્યું કે તે ભણે છે
2. મીરા: "મને દૂધ ભાવે છે." → પરોક્ષ → મીરાએ કહ્યું કે તેને દૂધ ભાવે છે
3. તે: "હું થાક્યો છું." → પરોક્ષ → તેણે કહ્યું કે તે થાક્યો છે
4. બાળકો: "અમે રમીએ છીએ." → પરોક્ષ → બાળકોએ કહ્યું કે તેઓ રમે છે
5. રામ કહે કે તે ગયો. → પ્રત્યક્ષ → રામ કહે, "હું ગયો."

Exercise 3 - Fill (5 marks):

1. રામ: "હું જઈશ." → રામે કહ્યું કે તે જશે.
2. મીરા: "મને ભૂખ લાગી છે." → મીરાએ કહ્યું કે તેને ભૂખ લાગી છે.
3. બાળકો: "અમે રમવા જઈએ છીએ." → બાળકોએ કહ્યું કે તેઓ રમવા જાય છે.
4. તેણે કહ્યું
5. તેણે કહ્યું કે તેની તબિયત સારી છે.

Exercise 4 - Apply (5 marks):

(Personal - apply rule correctly)

Exercise 5 - MCQ (5 marks):

1. Q1 → (a) ""
2. Q2 → (a) કે
3. Q3 → (c) બંને 1+2
4. Q4 → (b) ના - "તે" બદલવો જોઈએ
5. Q5 → (b) ન બદલાય

Exercise 6 - Match (5 marks):

1. 1 → E (પ્રત્યક્ષ)
2. 2 → D (પરોક્ષ)
3. 3 → C (પ્રત્યક્ષ)
4. 4 → B (પરોક્ષ)
5. 5 → A (પ્રત્યક્ષ)

Exercise 7 - T/F (5 marks):

1. True
2. True
3. True
4. True
5. True

Exercise 8 - Application (5 marks):

(Personal - paragraph applying rule)

Total: 40 marks + Bonus 5 = 45 (Self-Eval: 16 separate)

MEMORY TRICKS (યુક્તિ)

- નિયમ ૩ વખત મોટેથી વાંચો - અવાજ થી યાદ રહે
- દરેક ઉદાહરણ ને નોટબુક માં લખો - હાથ થી યાદ રહે
- Pattern સમજો - ભૂલ ઓછી થાય
- દરરોજ ૫ નવા examples બનાવો - practice વધે

PRO TIPS (પેરન્ટ્સ + ટીચર્સ માટે)

- બાળક ને rule ની practice કરાવો - daily ૧૦ મિનિટ
- આ topic (સીધી VS વાચ્ય) રોજિંદા વાક્યો માં દર્શાવો
- ભૂલો ધીરજ થી સુધારો - ગુસ્સો ન કરો
- Examples બાળક ની ઉંમર પ્રમાણે વધારતા જાઓ

CERTIFICATE OF COMPLETION**સફળતા પ્રમાણપત્ર**

This is to certify that

_____

(Student Name)

has successfully completed

પ્રત્યક્ષ-પરોક્ષ કથન (Direct-Indirect Speech)

Std 5 Grammar - Sentence Layer • GSEB Aligned

_____

Parent / Guardian

_____

Teacher / Date